

Civilna iniciativa za varovanje okolja
in zdravja občanov Slovenj Gradec

Celjska cesta 22, 2380 Slovenj Gradec, e-mail: civoz.varovanjeokolja@gmail.com, CIVOZ

P.n.
Vlada Republike Slovenije
Kabinet predsednika vlade
Gregorčičeva 20
1000 Ljubljana

g. predsednik vlade
Marjan Šarec

PETICIJA

**za takojšnjo prepoved uporabe kemikalij, oz. vseh vrst pesticidov
(seznam FFS priložen), pri hmeljarski dejavnosti na območju
MO Slovenj Gradec**

Podpisnik peticije:
za Civilno iniciativo za varovanje
okolja in zdravja občanov MO
Slovenj Gradec

Predsednik:
Metulj Peter
Mislinjska dobrava 109
2383 Šmartno pri Slovenj Gradcu

Podpis:

Slovenj Gradec 12.06.2019

Civilna iniciativa za varovanje okolja in zdravja v Slovenj Gradcu, ki združuje že več kot dva tisoč petsto (2500) občanov ugotavlja, da nam način in obseg intenzivnega hmeljarjenja v Mislinjski dolini, v občini Slovenj Gradec ogroža zdravje ter nemoteno uživanje in uporabo osebnih in javnih površin.

Posebej smo občani MOSG ogorčeni in zaskrbljeni tudi zaradi stihijskega umeščanja nasadov hmelja po celotnem območju MOSG, tik do strnjenih bivalnih naselij in posameznih stanovanjskih hiš, šol in vrtcev, medtem pa se trend nadaljnje širitve hmeljišč nadaljuje še kar naprej.

Naše zahteve izhajajo iz naslednjih ugotovitev, analiz, uradnih srečanj, dopisov in osebnih opazovanj, ki so nastala v času od 2.11.2017 do danes:

A. Zakonodajno pravne ugotovitve in njihove posledice

- 1) Ugotavljamo, da na pesticidih oziroma FFS temelječe hmeljarstvo, kot gospodarska dejavnost v Mestni občini Slovenj Gradec (MOSG) ni v skladu s *74. členom Ustave Republike Slovenije*, ki navaja, da se "gospodarska dejavnost ne sme izvajati v nasprotju z javno koristjo".
 - a) Masovni odpor občanov proti tovrstnemu načinu hmeljarjenja v Mislinjski dolini na splošno in v bližini naselij v občini Slovenj Gradec še posebej kaže, da tovrstna dejavnost na tem območju ni v skladu z javno koristjo, saj smo sredi zelene doline prisiljeni živeti v nezdravem življenjskem okolju, ker ga sedaj imamo kot posledico tako velike in zgoščene uporabe pesticidov oziroma FFS.
 - b) Absurden monopol hmeljarstva v MOSG (hmeljarjev je le 10, v razmerju do 16.000 občanov) zmanjšuje možnost samooskrbe občanov v MOSG, kar je že tako problem, s katerim se srečuje Slovenija.
 - c) Izjemno velik monopol hmeljarstva, dodatno podpirajo izplačila visokih subvencij hmeljarjem. Država (ali MOSG) lahko ta sredstva nameni pospeševanju lokalno pridelane hrane, kar bi dejansko bilo v korist javnosti.
- 2) Ugotavljamo, da je hmeljarstvo v MOSG v nasprotju z *Evropsko konvencijo o človekovih pravicah, dodatni protokol št. 1* po katerem ima "vsaka oseba pravico do mirnega uživanja svojega premoženja".
 - a) Več kot dva tisoč petsto že oddanih podpisov občanov, ki podpira to peticijo (in katerih število še vedno narašča), številni časopisni članki, pisma občanov in osebno izražena mnenja občanov dokazujejo, da prebivalci MOSG mirnega uživanja svojega premoženja res nimajo več. Razmišljajo celo o odselitvi in odprodaji nepremičnin, pa če tudi je zdaj njihova vrednost zaradi vpliva gojitve hmelja že v upadanju.
- 3) Ugotavljamo, da je *poročilo o monitoringu hmeljišč Nacionalnega laboratorija za zdravje* strokovno nesprejemljivo, kar sploh ne preseneča, saj namreč predstavniki Nacionalnega laboratorija za zdravje in Hmeljarskega inštituta, vehementno postavljajo pri vseh svojih izjavah v ospredje zastrašujočo tezo, da vse izmerjene vrednosti pesticidov, ki so nižje od uradno dovoljenih niso škodljive za zdravje človeka in živali. V podobnih primerih npr.

ameriške študije ugotavljajo ostanke najbolj uporabljenih pesticidov celo v prahu stanovanj, ob tem pa pri objavi rezultatov meritev nikakor ne omenjajo nobenih »kvazi« normativnih stopenj glede tega, pri kateri stopnji njegove prisotnosti je pesticid še neškodljiv za zdravje človeka in živali. Izkušnje in stroka namreč zelo jasno potrjujejo, da je neškodljiva za zdravje človeka dejansko samo ničelna stopnja prisotnosti posameznega pesticida.

- a) *Stvarnopravni zakonik* in *Obligacijski zakonik Republike Slovenije* vsebujeta določbe o škodljivih emisijah.
 - b) Te določbe so skupaj z omenjeno *Evropsko konvencijo o človekovih pravicah, dodatni protokol št. 1* in z *Ustavo Republike Slovenije*, po členu št. 5 "Država mora varovati človekove pravice in temeljne svoboščine", ter členu št. 72 "Vsakdo ima pravico do zdravega življenjskega okolja", nad uredbami, ki jih omenja *poročilo Nacionalnega laboratorija za zdravje*, ki se zato v primeru sodnih sporov ne upoštevajo.
- 4) Ugotavljamo, da je skupni interes, zaradi izgube in degradacije obdelovalne zemlje, ter zdravja občanov, ki ga povzroča velika uporaba pesticidov oziroma FFS zaradi pridelave hmelja na celotnem območju MOSG ogrožen. Tudi to je v nasprotju z Ustavo Republike Slovenije:
- i) 5. člen: "Skrb za ohranjanje naravnega bogastva."
 - ii) 67. člen: "Pridobivanje in uživanje lastnine mora zagotavljati razen ostalih, tudi ekološko funkcijo."
 - iii) 71. člen: "Zagotovljeno mora biti tudi smotrno izkoriščanje in varstvo kmetijskih zemljišč."
 - iv) 72. člen: "Vsakdo ima pravico do zdravega življenjskega okolja."
 - v) 50. člen zakona o kemikalijah pravi: "Če obstaja upravičen razlog za zaskrbljenost, da določena kemikalija zaradi geografskih, okoljskih in zdravstvenih značilnosti slovenskega prostora povzroča hujše ali nepopravljive posledice za zdravje ljudi ali okolje, lahko Vlada Republike Slovenije začasno omeji ali prepove njeno proizvodnjo, promet z njo ali uporabo, uvede ukrepe za usmerjanje njene proizvodnje, prometa ali uporabe, ter uvede druge ukrepe, s katerimi omeji ali prepreči te posledice na sprejemljivo raven, še preden so na razpolago trdni in nedvoumni znanstveni dokazi o učinkih in delovanju take kemikalije."

B. Ekološko - klimatske ugotovitve in njihove posledice

- 5) Ugotavljamo, da kot posledica pridelave hmelja vsako leto nastane cca. 20 ton / 1 hektar nevarnega odpadka. Kontaminirana hmeljevina pomešana s seseklano polipropilensko vrvico povzroča močno zastrupljanje rodovitne zemlje in podtalnice. Ker varen odvoz v občini Slovenj Gradec ni urejen, se pojavljajo črna odlagališča.
- a) Ministrstvo za okolje in prostor je v dopisu priznalo, da je hmeljevina pomešana z seseklano polipropilensko vrvico nevaren odpadek, ki ga do sedaj Ministrstvo za

okolje in prostor sploh še ni klasificiralo, ter da ga je do sedaj večina hmeljarjev po delnem razkrajanju rastlinskega dela kar raztrosila po njivah in ga podorala. Mikrodelci polipropilenske vrvice bodo tam še stoletja razpadali in nato neopazno prešli v samo rastlino in plodove, ter na koncu v organizem človeka in živali.

- b) Analiza tal v naključno izbranem hmeljišču je pokazala zaskrbljujoče stanje, saj je bilo v zemlji pomešanih kar 2% koščkov polipropilenske vrvice.
- 6) Ugotavljamo, da temperaturna inverzija, ki je posebnost Mislinjske doline, skupaj z izjemno višino rasti hmelja povzroča, da škropivo raznaša tudi po več kilometrov daleč od hmeljišča.
- a) V poletnih mesecih, to je junija, julija in avgusta, ko sta vegetacija in škropljenje hmelja najbolj intenzivna, prihaja v jutranjih urah do zelo specifičnih klimatskih pogojev, ki vladajo v dolinah reke Mislinje in Suhadolnice, in sicer do temperaturne inverzije, ter relativne vlažnosti zraka nad 80%. Tako visoka vlažnost zraka in nižje temperature v spodnjih plasteh ozračja povzročijo, da se kapljice škropiva sušijo zelo počasi. Zaradi tega jih že sorazmerno mala hitrost vetra (cca. 1m/s) lahko raznaša več kilometrov daleč.
- b) Med 6:00 in pribl. 10:00 uro je zaradi inverzije 5 do 15m zračne mase v dolini popolnoma nasičenih s pesticidi oziroma FFS, torej s kapljicami škropiva, ki ga že najmanjši veter v 1 do 3 ur raznese po obeh sorazmerno ozkih in kratkih dolinah MOSG.
- c) Situacijski posnetek kaže, da so nasadi hmelja razpršeni po obeh dolinah. Posledica take razpršenosti in specifičnih klimatskih razmer je, da je nasičenost s pesticidi oziroma FFS po celotni površini obeh dolin zato enakomerno intenzivna.
- 7) V MOSG je aktivnih 10 hmeljarjev. V povprečju imajo v lasti 4 - 5 hmeljišč, ki jih škropijo 4, 5 ali večkrat v sezoni. Ker škropljenja ne vršijo vsi istočasno, to v praksi pomeni, da lahko poleti med majem in septembrom skoraj vsak dan pričakujemo zdravju škodljiv zrak v dolini reke Mislinje in Suhadolnice.
- 8) Študija o vplivih škropljenja hmelja na občane MOSG zaradi vpliva klimatskih razmer¹ v zaključni besedi ugotavlja in dokaže, da ob uporabi pesticidov oziroma FFS pri pridelavi hmelja občanom v MOSG ni mogoče zagotoviti varnih in zdravju neškodljivih življenjskih razmer.
- 9) Ugotavljamo, da 17. člen Odloka o urejanju vrtičkarstva v MOSG navaja, da morajo koristniki vrtičkov pri gojenju vrtnin obvezno uporabljati ekološki način pridelave, torej brez pesticidov oziroma FFS. Zato imamo sedaj absurdno situacijo, ko na vrtičkih uporabljamo

¹ Karner Bernard, Lepa pot 8, 2380 Slovenj Gradec

ekološki način pridelave, tik ob teh parcelah pa intenzivno škropimo hmelj s strupenimi pesticidi oziroma FFS. Tako velika anomalija se mora zato vsekakor odraziti v vsebini zahteve CIVOZ-a, za prepoved uporabe pesticidov oziroma FFS tudi v vseh hmeljiščih na območju MOSG.

10) Ministrstvo za kmetijstvo na vprašanje CIVOZ-a o problematiki zanašanja pesticidov oziroma FFS jasno odgovarja, da je izvajalec škropljenja sam dolžan zagotoviti, da do zanosov ne prihaja.

- a) Poleg neupoštevanja klimatskih razmer je iz dnevnega dogajanja razvidno, da imajo hmeljarji v MOSG do problema zanašanja škropiv zelo aroganten in zaničljiv odnos. Zaradi tega je stanje na področju onesnaženosti okolja v MOSG še posebej katastrofalno.
- b) Ministrstvo za kmetijstvo v istem dokumentu sporoča, da imajo hmeljarji v MOSG 10 škropljivih naprav in od tega samo 5 takšnih, ki zagotavljajo manjše zanos.
- c) Hmeljarji v MOSG tudi ne izvajajo predpisanih zaščitnih ukrepov, ki bi preprečili širjenje škropiv. Prepričani so namreč, da določila v pravilniku o pravilni uporabi FFS za škropljenje predpisujejo opremo, s pomočjo katere je dovoljen odmik od sosednjih parcel in bivalnih objektov za "samo zastrašujočih" 5m do 20m. Četudi bi bilo to sprejemljivo, kar seveda ni, pa ob tem popolnoma pozabljajo na specifiko klimatskih pogojev, zaradi katerih se zanos pri škropljenju tako visokih rastlin kot je hmelj (nad 6m) tudi v dobrih razmerah razširi do 600 metrov in več.

11) Ministrstvo za kmetijstvo v svojih dokumentih jasno potrjuje, da ima občina vse možnosti, da sama določi varovalne pasove na zemljiščih in odmike hmeljišč od bivalnih enot.

- a) V MOSG se v zadnjih petnajstih letih na področju urejevanja varovalnih pasov in ustreznih odmikov od nasadov hmelja, ni storilo nič, saj noben občinski akt do danes še ne vsebuje ustreznih določil o varovalnih pasovih oziroma odmikih od hmeljišč.
- b) Opozarja, da bi morala občina pri okoljski problematiki skrbeti predvsem za to, da se kmetijska zemljišča ohranijo za pridelavo hrane in za kvaliteto bivanja.
- c) V MOSG se je v zadnjih desetih letih zaradi neodgovornega delovanja županov pri urejanju okoljske problematike dogajalo prav nasprotno, saj smo zaradi nasadov hmelja do danes izgubili že 125 ha najboljše obdelovalne zemlje, ter jo z onesnaženjem zaradi ostankov pesticidov in delci polipropilenske vrvice, tudi za daljše obdobje onesposobili za pridelavo hrane na ekološki način.

12) Ugotavljamo, da je sedanja republiška zakonodaja glede problematike kmetijstva izrazito pomanjkljiva, predvsem povsem zanemarja področje varovanja okolja in zdravja občanov, ter ustreznega nadzora v zvezi s tem. Posebej očiteno pa je v tem primeru dvoličen in

škodljiv odnos Vlade in Ministrstva za kmetijstvo, saj ob tem ko zakon o kmetijskih zemljiščih pravilno določa in naloga naloge o zaščiti kmetijske zemlje in pridelave hrane z namenom čim boljše samooskrbe, pa dajeta ta ista upravna organa na drugi strani pridelovalcem hmelja, nerazumljivo visoke subvencije za pridelavo hmelja kot industrijske rastline, ter s tem povzročata še izgubo dragocenih obdelovalnih površin.

13) Do zdaj je bilo o problematiki hmeljarstva v Mislinjski dolini izrečenih veliko zaskrbljujočih in tudi resnih opomb:

- a) Dr. Ravnikar, vodja sektorja na Ministrstvu za kmetijstvo pravi, da je "določanje rabe in urejanje prostora po zakonodaji v pristojnosti lokalnih skupnosti, torej MOSG".²
- b) Dr. Tanja Fatur pravi, da je "priporočljivo umikanje živali in ljudi v zaprte prostore; priporoča se pokrivanje vrtov; vsaj 5 ur po škropljenju se odsvetujejo aktivnosti na prostem."³
- c) Iz ugotovitev študije *Vplivi pesticidov na zdravje človeka*, ki jo je izdelal g. Franc Pristovnik, Dr. medicine specialist ginekolog, je jasno razvidno, kako veliki nevarnosti je zaradi obolenja izpostavljen človek, predvsem zato, ker se pesticidi v človeškem organizmu nenehno nalagajo in akumulirajo.
- d) Ugotavljamo, da so v študiji, ki jo je izdelal g. Kolar, Dr. ekologije, razvidni tudi vplivi, novega pesticida na zdravje človeka, saj so namreč hmeljarji v letu 2017 v Mislinjski dolini ugotovili pojav, do takrat na teh hmeljiščih še ne poznane novega virusa, ki zelo močno ogroža celotno rastlino hmelja. V tej študiji je razkril še posledice uporabljenega pesticida pri zatiranju novega virusa in s tem dokazal njihov zelo velik ter škodljiv vpliv tudi na zdravje človeka.

14) Ugotavljamo, da je CIVOZ o skrajno zaskrbljujoči problematiki za zdravo življenjsko okolje podrobno obvestil tudi varuha človekovih pravic, z namenom da bi z sodelovanjem vseh institucij v Sloveniji rešili nastalo situacijo raje doma, kot pa na Evropskem sodišču za človekove pravice.

15) Ugotavljamo, da so se pogoji za zdravo življenje v obdobju v zadnjih treh mandatov županov MOSG zelo poslabšali, in da nam grozi celo ekološka katastrofa. V istem obdobju prav tako zaradi nestrokovnega in neodgovornega dela obeh prejšnjih županov, ni bilo storjeno nič tudi na področju ohranjanja kmetijskih zemljišč za pridelavo ekološko in lokalno predelane hrane, z namenom čim boljše samooskrbe občanov MOSG. Nasprotno temu, pa so prav po krivdi obeh prejšnjih županov stihijsko rastli novi in novi nasadi hmelja, kar se na žalost dogaja še danes. Stanje kakršno imamo sedaj, nam zaradi tako malomarnega ravnanja odgovornih v škodo zdravega življenjskega okolja, ter konflikta interesov v katerem je deloval zadnji župan, grozi celo ekološka katastrofa.

² Javna okrogla miza o hmeljarjenju, Slovenj Gradec, 19.3.2018

³ Javna okrogla miza o hmeljarjenju, Slovenj Gradec, 19.3.2018

C. predlogi za doseg mirnega in zdravega življenjskega okolja

16) Ugotavljamo, da je bilo zadnje desetletje na področju varovanja zdravega življenjskega okolja v MOSG izgubljeno. Zaradi stalnega in množičnega porasta novih hmeljišč so se pogoji za zdravo in mirno življenje občanov MOSG v letih 2008 - 2018 še dodatno poslabšali, in dosegli v marcu 2019 že kritično točko. Zaradi tega predlagamo, da v naslednjem srednjeročnem obdobju razglasimo celotno območje MOSG za zaščiteno območje pred uporabo vseh vrst pesticidov oziroma FFS, in na tem območju preusmerimo subvencije iz hmeljarstva v ekološki način pridelave hrane, saj bomo s tem dosegli splošno zaželen visok odstotek samooskrbe z lokalno pridelano ekološko hrano za preskrbo občanov MOSG in njenih javnih zavodov.

Vsebina spodaj predlaganega odloka o trajni zaščiti celotnega območja MOSG pred uporabo pesticidov oziroma FFS mora postati sestavni del Občinskega prostorskega načrta, ki bo istočasno dopolnjen z načrtom preusmeritve večinskega dela kmetijskih gospodarstev na ekološki način pridelave hrane do leta 2022.

- a) Predlagamo, da v srednjeročnem obdobju, ki je pred nami razglasimo celotno območje MOSG za zaščiteno območje, pred uporabo vseh vrst pesticidov oziroma FFS.
- b) Ob prepovedi uporabe pesticidov oziroma FFS pri hmeljarski dejavnosti, bi v MOSG s preusmeritvijo subvencij stimulirati vse lastnike zemljišč, ki imajo primerne površine za lokalno pridelavo hrane na ekološki način.
- c) Za pospešen razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, za potrebe predelave ekološko in lokalno pridelane hrane lahko MOSG uvede izplačilo enkratnih subvencij namenjenih izvedbi investicijskih programov, adaptacijam ali novogradnjam za to potrebnih poslovnih prostorov in/ali nabavi ustrezne opreme.

17) Ugotavljamo, da je prizadevanje v MOSG v naslednjem srednjeročnem obdobju nujno usmeriti v zaščito celotnega območja MOSG pred uporabo vseh vrst pesticidov oziroma FFS, in tudi vpis tovrstno zastavljene zaščite celotnega območja v Prostorski red Slovenije.

18) Ugotavljamo, da je v osnutku Mednarodne deklaracije o človekovih **dolžnostih** zabeležen tudi stavek: "Če imamo pravico do svobode, smo dolžni spoštovati svobodo tudi drugih." To naj bo vsem v poduk!

D. končne ugotovitve in zahteve za takojšnje ukrepanje

Nekontrolirano in stihijsko umeščanje velikih površin trajnih nasadov hmelja v predalpsko mislinjsko dolino, zaradi hitrega doseganja velikih dobičkov, predelovalcev hmelja ima za občane MO Slovenj Gradec, vsekakor katastrofalne posledice.

Zdravega in mirnega življenjskega okolja, ki nam ga zagotavlja 72. člen ustave RS in 1. člen dodatnega protokola Evropske konvencije o človekovih pravicah, občani MO Slovenj Gradec sedaj res nimajo več, ob tem pa jim zaradi tako velike uporabe FFS, dodatno pada tudi vrednost njihovih nepremičnin. Za takšno stanje je vsekakor kriva samo država Slovenija in MO Slovenj Gradec z obema županoma v zadnjih treh mandatnih obdobjih.

Vsebine sprejetih in sedaj še veljavnih zakonov, prostorskih načrtov in pravilnikov na nivoju države, kakor tudi v MO Slovenj Gradec, dokazujejo, da so bile v zadnjih 15. letih na račun zelo velikega poslabšanja življenjskih razmer na območju MO Slovenj Gradec, v škodo zdravega življenjskega okolja storjene zelo velike napake, predvsem zaradi konflikta interesov v katerem je vseskozi intenzivno deloval zadnji župan, ter velike nestrokovnosti in malomarnosti pri reševanju okoljske problematike nasploh.

Danes smo tako priča situaciji, da v državnih in občinskih zakonskih aktih in pravilnikih ni zapisanih ustreznih določil, ki bi omogočale občanom živeti mirno, predvsem pa živeti v zdravem življenjskem okolju, če pa so ustrezni ukrepi le navedeni, pa se sploh niso izvajali. Ravno tako se je zaradi površno in nestrokovno izdelanih zakonskih aktov in pravilnikov, ter ne izvrševanja le teh popolnoma zanemarila skrb za ohranjanja obdelovalne zemlje. Nasprotno temu danes cca. 125 ha najboljše obdelovalne zemlje v MO Slovenj Gradec zasedajo trajni nasadi hmelja, ki kot tuje rodna industrijska rastlina močno zmanjšuje našo prehransko varnost.

Da je škoda s težkimi posledicami še toliko večja, do zastrupljanja obdelovalne zemlje prihaja tudi s pesticidi, ki se ob vsakem škropljenju stekajo in akumulirajo v obdelovalni zemlji, ter z delci polipropilenske vrvice, ki je pomešana z nasekljano hmeljevino. Ob tem pridelovalci hmelja nastalo in nasekljano hmeljevino (ostanek hmelja) pomešano z delci nosilne polipropilenske vrvice, vračajo v zemljo kot "gnojilo". S takšnim početjem pridelovalci hmelja dejansko popolnoma degradirajo in uničujejo obdelovalno zemljo, saj za resno ekološko pridelavo hrane, tako kontaminirano in onesnaženo zemljišče, ne bo sposobno več desetletij.

Tako opisano stanje pri zastrupljanju zemljišč je s posebnim dopisom potrdilo tudi Ministrstvo za kmetijstvo. Vsekakor je početje pridelovalcev hmelja pri tem zrelo tudi za kazensko ovadbo, saj lastnik zemljišča s svojo dejavnostjo nikakor ne bi smel povzročati poslabšanja kvalitete zemljišč, pa četudi je ta zemlja njegova lastnina. Škoda zaradi izgube zemlje in njihove kvalitete se povečuje tudi zato, ker so pridelovalci hmelja zaradi velikega hlantanja po dobičku pridobili od drugih lastnikov v najem še cca. 30 ha najboljše obdelovalne zemlje, ki je ravno tako podvržena nenehnemu zastrupljanju, istočasno pa vpliva izguba teh obdelovalnih površin tudi na procent samooskrbe v MOSG.

Zaradi zelo specifičnih klimatskih razmer, je zato slovenjegraška kotlina, oziroma celotno območje MO Slovenj Gradec, absolutno res neprimerno za trajne nasade hmelja, ki zahtevajo zelo pogosto in količinsko veliko uporabo pesticidov, oziroma FFS. Pri tej trditvi moramo še posebej izpostaviti pojav temperaturne inverzije, ki je v slovenjegraški kotlini prisoten v celotni letni sezoni, ko je intenzivnost škropljenja hmelja s pesticidi največja. Posledica prej opisanega stanja pa so zaradi tega veliki zanos kapljic škropiva s pesticidi, kar natančno dokazuje tudi izdelana »študija škodljivih vplivov škropljenja hmelja na osnovi dejanskih klimatskih razmer«.

Škodljive posledice zanesa pesticidov so na območju MOSG zelo hude tudi zaradi velike razpršenosti stanovanjskih objektov v že tako in tako ozki dolini. Na osnovi navedenega je pomembna ugotovitev tudi ta, da bi z upoštevanjem minimalnega odmika stanovanjskih objektov od hmeljišč, ki mora biti vsaj 500m, kar pa velja le za odprto konfiguracijo pokrajine, postalo vsakemu takoj tudi razvidno, da v tako ozki dolini s tako razpršeno poseljenostjo, postavitve hmeljišč sploh ni možna. Če ob tem upoštevamo še specifične klimatske razmere, pa ugotovimo, da bi bila postavitve hmeljišča v tako okolje vsekakor groba kršitev člena št. 72 Ustave RS. Na našo nesrečo pa imamo sedaj ravno tako neugodno stanje tudi v MOSG v najhujši možni obliki.

Na osnovi vseh argumentov tako ugotavljamo, da ima vsebina Zakona o kmetijstvu, Občinskega prostorskega načrta, Prostorskega reda RS in Pravilnika o pravilni uporabi FFS, ki jih v tej pobudi in zahtevi tudi navajamo, zelo velike pomanjkljivosti in nestrokovnosti, saj so omenjeni zakoni v obdobju zadnjih 15 let povzročili katastrofalno stanje v smislu poslabšanja mirnega in zdravega življenjskega okolja vseh občanov MO Slovenj Gradec.

Posledice tako slabega stanja zaradi velikega poslabšanja mirnih in zdravih življenjskih razmer občutimo sedaj vsi občani MOSG, istočasno pa so tako slabe razmere na področju zdravega življenjskega okolja povzročile tudi resne kršitve, člen št. 5, člen št. 67, člen št. 71, člen št. 72 in člen št. 74 Ustave Republike Slovenije.

Prepričani smo, da vzrok tako velikega števila ustavnih kršitev, izvira vsekakor iz zakonodaje s pomanjkljivo vsebino, občanom MOSG pa zato ne zagotavlja »človekovih pravic in temeljnih svoboščin« po členu št. 5, »ustrezne gospodarske ali kmetijske dejavnosti, ki bi zagotavljala tudi ekološko funkcijo« po členu št. 67 in »pravico do zdravega življenjskega okolja« po členu št. 72, Ustave RS.

Občani MOSG združeni v Civilni iniciativi za varovanje okolja in zdravja, zato stojimo trdno na stališču, da nam je zaradi pomanjkljive in neustrezne vsebine v nadaljevanju navedenih zakonskih aktov, grobo kršena ustavna pravica do zdravega življenjskega okolja. Prej omenjene zakonske akte, s pripisom manjkajočih in pomanjkljivih vsebin, ter njihovih posledic v nadaljevanju tudi navajamo in sicer:

I. Prostorski red Slovenije:

Prostorski red RS, v členu št. 72 pravilno našteva usmeritve za nadaljnje izvajanje sprejetega akta, vendar so bile kljub temu iz vsebine izpuščena vsebinsko pomembna poglavja in sicer:

- a) V prostorskem redu bi morala biti vsekakor navedena strateška opredelitev države o tem, da zaradi do sedaj prevelike izgube in degradacije zemljišč, ter zelo nizkega procenta samooskrbe v RS, za pridelavo hrane, pridelava hmelja kot industrijske rastline na območju RS ni več dovoljena.
- b) Z ozirom na konfiguracijo terena, ter lokalnih klimatskih razmer, bi moral Prostorski red RS strateško določiti področja, kjer pridelava določenih vrst rastlin ni možna in posebej navesti področja, ki pa so za določeno pridelavo primernejša. Območje MOSG, bi tako bilo sigurno med prvimi označeno kot neprimerno za pridelavo hmelja, kot industrijske rastline.
- c) Območje slovenjgraške kotline, ki se slučajno popolnoma pokriva z območjem MOSG, bi moralo biti že zdavnaj zaščiteno pred trajnimi nasadi, posebej velja to za pridelavo hmelja, ki zaradi tako intenzivne uporabe pesticidov, v tako specifično klimatsko območje, nikakor ne sodi. Slovenjgraška kotlina izkazuje tako veliko specifiko tudi že s tem, da je bila kot prva vremenska postaja izven Ljubljane postavljena v Šmartnem pri Slovenj Gradcu, že leta 1948, ter vse do danes tudi neprekinjeno obratuje.

II. Občinski prostorski načrt

- a) Kot najpomembnejše je iz Občinskega prostorskega načrta izpadlo določilo o tem, da mora biti odmik trajnih nasadov hmelja od najbližjih bivalnih objektov in zavodov, z upoštevanjem klimatskih razmer te kotline, minimalno 500m.
- b) Prostorski načrt ne vsebuje zaščitnih pasov in minimalnih odklikov nasadov hmelja, tudi od šol, vrtcev, kolesarskih poti, rekreacijskih naprav, ter zemljišč z ekološko pridelavo hrane.
- c) Občinski prostorski načrt bi moral vsekakor vsebovati tudi sledeče določilo: zaradi zelo specifičnih klimatskih razmer, ohranjanja obdelovalne zemlje, tudi zaradi prenizkega odstotka lokalno pridelane hrane v MOSG, dosedanje izgube in degradacije obdelovalnih zemljišč, ter ohranjanja zdravega in čistega okolja, trajni nasadi hmelja na območju MOSG niso dovoljeni.

III. Zakon o kmetijskih zemljiščih

- a) Cilji, ki jih zakon zasleduje, so lepo zapisani v 2. členu tega zakona, vendar se na nesrečo nas občanov ne izvajajo. Ravno zaradi tega imamo v MOSG tudi tako zaskrbljujoče stanje, na škodo zdravega življenjskega okolja.
- b) Očitno je iz vsebine zakona izpadlo poglavje, ki bi moralo zelo natančno in strokovno obravnavati določila za izvajanje kontrole, nad izvrševanjem posebej tistih določb zakona, ki so vezana na izvajanje nadzora v korist čiste obdelovalne zemlje in zdravega življenjskega okolja nasploh. Tako pa imamo danes v MOSG situacijo, ko je bivši župan v zadnjih dveh mandatih bil vseskozi v konfliktu interesov, medtem pa se sploh ni oziral na določila zakona o kmetijskih zemljiščih. Ustrezna kontrola in stroge sankcije bi tako ravnanje župana lahko takoj onemogočile.

IV. Prilnik o pravilni uporabi FFS

- 1) Vsebina pravilnika je neživljenjska in necelovita, saj na področju minimalnih odmikov hmeljišč od bivalnih in drugih javnih objektov, sploh ne upošteva vpliva krajevnih klimatskih razmer, ki so zelo specifični. Izrazito nestrokovno in napačen je pravilnik v členu št. 7, saj je očitno, da je bil napisan po diktatu hmeljarskega lobija, ki si je predpisal takšna pravila pri izvajanju tretiranja, kot da živimo v brezračnem prostoru, ne pa v kotlini z zelo specifičnimi klimatskimi razmerami.
- 2) Vsebine, ki so izpadle iz pravilnika, so vsekakor zelo pomembne, ter so zato tudi povzročile v MOSG tako katastrofalno stanje v škodo zdravega življenjskega okolja. Naj ponazorimo: kot minimalen odmik z opremo za preprečevanje zanaosa do 5m in celo brez zaščitnih pregrad, je v pravilniku naveden v razdalji samo 5m, z ozirom na klimatske pogoje, pa bi moral biti vsaj 500m. Razlika je strah vzbujajoča.
- 3) Pri izvajanju pravilnika s tako škodljivo vsebino za zdravo življenjsko okolje, je v dveh svojih mandatih zelo intenzivno pomagal tudi prejšnji župan, ki je bil sicer vseskozi v konfliktu interesov in tesno povezan s hmeljarskih lobijem po lastniški in sorodstveni plati.
- 4) Zaradi boljšega razumevanja vsakodnevnih dogodkov v praksi ob hmeljiščih, navajamo zato sledeči primer: pridelovalci hmelja v MOSG, so na primer ob priliki postavljanja novega hmeljišča tik ob naselju Kajuhove in Ronkove ulice, namreč izvedli odmik hmeljišča od velikega strnjenegega naselja za samo zastrašujočih 10m, ob tem pa odgovarjali prizadetim in prestrašenim občanom, da se za to početje sploh ne čutijo odgovorne in krive, ter da delajo vse po zakonu. Da je bilo ob tem dogodku vzdušje še bolj naelektreno, so bili odgovori s strani hmeljarjev povedani še z zelo veliko aroganco. Izjave hmeljarjev, da delajo vse po zakonu, pa vemo da temeljijo izključno na izpadli vsebini iz »Pravilnika o pravilni uporabi FFS« in sicer:
 - a) Na osnovi zelo specifičnih klimatskih razmer v slovenjgraški kotlini so posledično zanosi pesticidov pri izvajanju tretiranja, tudi do 500m in več.
 - b) Zaradi tako neprimernih klimatskih razmer, bi zato morali biti odmiki hmeljišč od bivalnih objektov in javnih zavodov navedeni v Pravilniku o pravilni uporabi FFS, minimalno vsaj 500m.
 - c) Z upoštevanjem zahtev za zdravo življenjsko okolje, zelo specifičnih klimatskih razmer, ter velike razpršenosti bivalnih naselij in posameznih stanovanjskih objektov, ter ob tem da se vsi ti navedeni zahtevni pogoji združijo v sorazmerno ozki predalpski dolini, pomeni da zdravju varnega tretiranja nasadov hmelja v takih razmerah dejansko sploh ni možno izvesti.

Ob pogledu na vsebino 7. člena »Pravilnika o pravilni uporabi FFS«, kjer v predzadnji alineji, pod točko a) navaja, da je lahko odmik hmeljišča od sosednjega zemljišča ali stanovanjskega objekta kljub uporabi traktorskega pršilnika z dodatno opremo in celo brez zaščitne pregrade, samo zastrašujočih 5m, z upoštevanjem vremenskih razmer, ki so specifične pa bi moral biti vsaj 500m, se človek, ki v takem okolju živi, lahko dobesedno zgrozi in pomisli ali je vsem državnim in občinskim organom, ter hmeljarjem res tako vseeno za

zdravje človeka, ali pa gledajo na nas le kot drugorazredne in se s tem iz nas dobesedno norčujejo.

- d) Vsi v pravilniku navedeni podatki o dovoljenih odmikih pri uporabi različne opreme za tretiranje, v razmahu od 5 do 20m, namesto vsaj 500m so absolutno nepravilni in naravnost smešni. So tudi popolnoma nestrokovni, saj se z tako vsebino »Pravilnika o pravilni uporabi FFS«, predvsem v členu št. 7, nam občanom dobesedno posmehujejo.

Ob popolni zgroženosti nad tako uničujočo vsebino »Pravilnika o pravilni uporabi FFS«, pa nam ob tako veliki aroganci tudi samih hmeljarjev, ki se nam ob tem celo posmehujejo, zastane celo dih. Ko pomislimo na to, da nas bo več tisoč prebivalcev slovenjgraške kotline v treh poletnih mesecih vsak dan imelo strah ali smo zaprli vsa okna, pokrili vrtove, umaknili otroke v notranje prostore, pomislimo samo še na to, da res ne moremo verjeti, da občinska in državna oblast kaj takega sploh dopušča, ter da morajo njihovi prebivalci živeti v strahu in v tako nezdravih življenjskih razmerah.

- e) Naše navedbe o tem, da ima »Pravilnik o pravilni uporabi FFS« popolnoma napačno, nepopolno in zavajajočo vsebino, predvsem v členu št. 7, še dodatno podkrepljujemo z vsebino »Gradiva za usposabljanje prodajalcev FFS in izvajalcev varstva rastlin«, ki ga je izdalo leta 2009 Ministrstvo za kmetijstvo in v njem delujoča »Fitosanitarna uprava RS«, ter »Študijo škodljivih vplivov škropljenja na osnovi dejanskih klimatskih razmer«, ki se nahaja v prilogi h Peticiji.

Oba navedena akta zelo nazorno, strokovno in z dejanskim stanjem v praksi prikažeta resnično stanje ter zato tudi v celoti ovržeta napačno vsebino »Pravilnika o pravilni uporabi FFS v členu št. 7«, ki je sicer že v lanskem, posebej pa še letošnjem letu povzročil skrajno napete odnose med hmeljarji in občani MOSG.

Vsekakor je ta pravilnik vso prebivalstvo slovenjgraške kotline spravil v pravi obup in skrajno sovražni odnos do hmeljarjev v MOSG, ki jih je sicer samo 10, vendar nas 16500 občanov s svojim skrajno negativnim in škodljivim delovanjem in kljub našemu vedno večjemu nasprotovanju dobesedno posiljujejo s tem, da živimo v skrajno nezdravem življenjskem okolju.

- f) To v praksi seveda pomeni, da zaradi tako velikih nasadov hmelja, ki so umeščeni skoraj v celoti tik ob strnjenih stanovanjskih naseljih in javnih zavodih, ter vplivom specifičnih klimatskih razmer, ki vladajo v slovenjgraški kotlini, moramo zato občani MOSG v mesecih junij, julij in avgust, ko so temperature najvišje živeti pri zaprtih oknih, istočasno pa si z vsakim dotikom travnatih površin, zelenjave na vrtovih, ter drugih predmetov v okolici, vnašamo v organizem otrok in odraslih ostanke pesticidov.

Ob vsem navedenem je najbolj zaskrbljujoče to, da so hmeljarji na osnovi »Pravilnika o pravilni uporabi FFS«, popolnoma nedostopni za vsak pogovor tudi

na nivoju občinskih organov, temveč z veliko aroganco zavračajo in odgovarjajo nam občanom, da ne storijo nič napačnega in da delajo vse po zakonu.

- g) Največje posledice skrajno napačne vsebine člena št. 7, »Pravilnika o pravilni uporabi FFS«, pa so te, da pridelovalci hmelja neusmiljeno izkoriščajo tako nastali položaj in pospešeno postavljajo nova hmeljišča tik ob strnjenih naseljih, pri samem tretiranju, pa kljub temu, da bi morali, ne postavljajo nikakršne druge zaščite in pregrad, sam postopek tretiranja pa izvajajo v jutranjih urah, ko je v slovenjgraški kotlini znana temperaturna inverzija, ter so zaradi tega tudi zanosi FFS največji, kar pa seveda povzroča veliko poslabšanje življenjskih razmer v MOSG.

Vsa naštetá ravnanja, kot vedno do sedaj z zelo arogantnim načinom opravičujejo hmeljarji izključno z izgovarjanjem predvsem na »Pravilnik o pravilni uporabi FFS« in »Občinski prostorski načrt«, ki jim seveda to dovoljujeta, saj ustrezne vsebine, ki bi poskrbela za preprečitev zastrupljanja življenjskega okolja v »Pravilniku o pravilni uporabi FFS« in »Občinskem prostorskem načrtu« ni, kar pa je na nesrečo vseh občanov MOSG, za njihovo zdravje in mirno življenje pogubno.

»Pravilnik o pravilni uporabi FFS« je predvsem v členu št. 7 res popolnoma napačen, zavajajoč in brez pravih strokovnih podlag, ki bi morale poskrbeti za to, da bi do tako škodljivih in nezdravih življenjskih razmer ne prišlo, vendar ga je takratni kmetijski minister mag. Dejan Židan, kljub temu in verjetno brez vsakih pomislekov tudi podpisal, kar pa je seveda še večji absurd.

E. vplivi in posledice na okolje in občane

Hmeljarstvo kot industrijsko komercialna dejavnost ne sledi ciljem kmetijske politike Republike Slovenije, saj ne izpolnjuje naloge iz 1., 3., 4. in 7. alineje 2. člena omenjenega zakona.

Ravno tako je hmeljarstvo kot veliko površinska monokultura z močno potrebo po uporabi velikih količin fitofarmacijskih sredstev – FFS, ter kot velik uporabnik polipropilenskih vrvic – PP, z nerešenim ravnanjem z odpadno hmeljevino s primešanimi PP vrvicami (nevaren industrijski odpadek) krši načelo varstva okolja in ohranjanja narave, je v nasprotju z varstvom kmetijskih zemljišč pred onesnaženjem in nesmotrno rabo ter ohranjanjem in izboljšanjem virov za trajnostno pridelavo hrane. Še zlasti pa predstavlja velik problem, ogroženost zaradi zanašanja FFS v času tretiranja, na sosednja zemljišča, ter specifičnih klimatskih pogojev, ki so prisotni v slovenjgraški kotlini v mesecih junij, julij in avgust in ki povzročajo zanašanje FFS tudi na večje razdalje, ter s tem močno vplivajo na izrazito poslabšanje bivanjskega prostora, posledično tudi na zdravje občank in občanov.

Zelo velik segment zastrupljanja pri pridelavi hmelja je hmeljevina s primešanimi PP vrvicami, ki bi se naj po pravilu plodov in začasnem kompostiranju po navodilih MKGP kot zmleta masa vračala nazaj na kmetijske površine, medtem ko MOP priznava, da je to nevaren odpadek, ki zahteva posebno obravnavo uničenja, to je sežig v za to primernih

obratih.

Resnica, glede zastupljanja zemljišč, ki bi nas vse morala zelo skrbeti, pa je sicer sledeča:

za boljšo predstavo o zastupljanju zemljišč s polipropilensko vrvico je na razplago podatek, da hmeljarji v MOSG na 125ha zemljišč porabijo letno 6500kg polipropilenske vrvice, ki jo nazadnje skupaj s kompostirano in seseklano hmeljevino podorjejo v zemljišča na samih hmeljiščih. Na ta način brez vsakega najmanjšega vznemirjanja in pomisleka, skrijejo v zemljo za vsaj naslednjih 100 let 6500kg polipropilenske vrvice samo v MOSG, ter tako leto za letom. V vseh regijah Slovenije, kjer se vrši pridelava hmelja pa zakopljemo v najboljša obdelovalna zemljišča kar 130t plastičnih mas. Brez pretiravanja je to res neverjeten podatek, vendar je absolutno preverjen in točen.

Po nekaj letih, ko se prične proces razpadanja polipropilena na mikrodolge, pa ta s prehajanjem v plodove, že zastuplja vse pridelke na polju, zemljišča pa prav zaradi tega niso več primerna za ekološko pridelavo hrane.

F. zahteva za vložitev peticije

Civilna iniciativa za varovanje okolja in zdravja občanov Slovenj Gradec

V L A G A

Vladi Republike Slovenije, na osnovi 45. člena ustave RS naslednjo

P E T I C I J O,

za takojšnjo prepoved uporabe kemikalij oz. vseh vrst pesticidov (seznam FFS priložen), pri hmeljarski dejavnosti, na območju MO Slovenj Gradec

ter, da v okviru svoje izvirne pristojnosti in na osnovi 50. člena zakona o kemikalijah s sledečo vsebino:

če obstaja upravičen razlog za zaskrbljenost, da določena kemikalija zaradi geografskih, okoljskih in zdravstvenih značilnosti slovenskega prostora povzroča hujše ali nepopravljive posledice za zdravje ljudi in okolja, lahko Vlada RS začasno omeji ali prepove njeno proizvodnjo, promet z njo ali uporabo, uvede ukrepe za usmerjanje njene proizvodnje, prometa ali uporabe, ter uvede druge ukrepe, s katerimi omeji ali prepreči posledice na sprejemljivo raven, še preden so na razpolago trdni in nedvoumni znanstveni dokazi o učinkih in delovanju take kemikalije

,sprejme naslednji

O D L O K

I.

I./1. Na celotnem območju Mestne občine Slovenj Gradec, se pri izvajanju hmeljarske dejavnosti, prepoveduje uporaba kemikalij, oz. vseh vrst pesticidov, iz priloženega seznama FFS in sicer:

Registrirana FFS v hmeljarstvu v letu 2019

Komercialno ime	Aktivna snov
Aliette flash	Al -fosetil
Aliette WG1	Al -fosetil
Fonganil gold	metalaksil-M
Profiler	Al -fosetilfluopikolid
Champion 50 WG©	Cu –hidroksid
CuprablauZ 35WP	Cu –oksiklorid
Badge WG©	Cu –hidroksid Cu –oksiklorid
Folpan 80 WDG**	folpet
Mirador 250 SC***	azoksistrobin
Ortiva***	azoksistrobin
Zaftra AZT250 SC***	azoksistrobin
Revus****	mandipropamid
Cosan	žveplo
Kumulus DF	žveplo
Microthiol SC	žveplo
Pepelin	žveplo
Vindex 80 WG	žveplo
Sythane 20 EW	miklobutanil
Vitisan	kalijev hidrogen karbonat
Mirador 250 SC*	azoksistrobin
Ortiva*	azoksistrobin
Zaftra AZT250 SC	azoksistrobin
Zato 50 WG*	trifloksistrobi
Chess 50 WG	pimetrozin
Teppeki	flonikamid
Karate Zeon 5 CS	lambda-cihalotrin
Karis 10 CS	lambda-cihalotrin
Movento SC 100*	spirotetrama
Nissorun 10 WP	heksitiazoks
Vertimec PRO	abamekti
Karate Zeon 5 CS	lambda-cihalotrin
Lepinox plus*	Bacillus Thuringhiensis var. Kursta
Agree WG*	Bacillus Thuringhiensis
Beloukha*	pelargonska kislina
Trico*olje	Trico*olje na osnovi ovčje maščobe
Koromite	milbemektin
Milbepnock	milbemektin
Stomp Aqua	pendimetalin

I./2. Sprejetje odloka pod točko I./1., utemeljujemo predvsem s tem, da so v mesecih junij, julij in avgust v slovenjegraški kotlini zelo specifične klimatske razmere z izrazito temperaturno inverzijo, da je zaradi nasadov hmelja izgubljenih in degradiranih že 125ha najboljše obdelovalne zemlje, da je kot posledica pridelave hmelja odstotek samooskrbe z lokalno pridelano hrano v MOSG komaj 31% in da zdravega življenjskega okolja zaradi tako velike uporabe pesticidov oz. FFS v MOSG nimamo več.

Zaradi lastnega preživetja moramo zato občani MOSG vsekakor slediti ciljem, ki jih navaja člen št. 2 Zakona o kmetijskih zemljiščih, ter s polno odgovornostjo stremeti za vsakodnevno ohranjanje zdravega življenjskega okolja, kar seveda pomeni, da je območje MOSG zaradi svoje specifik in ciljev lastnega preživetja občanov, res popolnoma neprimerno za gojitev hmelja in uporabe pesticidov oz. FFS.

Z upoštevanjem, da je hmelj industrijska rastlina, ki nam jemlje in tudi degradira dragocene obdelovalne površine, ob tem pa ustvarja še izrazito nezdravo življenjsko okolje, zato o pridelavi hmelja, ki temelji na tako intenzivni uporabi kemikalij oz. pesticidov, sploh ne moremo govoriti.

I./3. Veljavnost in izvršljivost sprejetega odloka, po vpisu v uradni list RS in doseženi pravnomočnosti, nastopi takoj.

I./4. Vsebina sprejetega odloka mora postati, sestavni del OPN, MO Slovenj Gradec.

Celotno gradivo za peticijo pripravil
član izvršilnega odbora CIVOZ:
Bernard Karner
GSM: 031 224 895
Podpis:

Podpisnik peticije:
za Civilno iniciativo za varovanje okolja in
zdravja občanov MO Slovenj Gradec
Predsednik:
Metulj Peter
Mislinjska dobrava 109
2383 Šmartno pri Slovenj Gradcu
Podpis:

Slovenj Gradec 12.06.2019

G. priloge h poglavjem a, b in c

- situacijski posnetek nasadov hmelja na področju MOSG,
- študija škodljivih vplivov škropljenja hmelja na osnovi dejanskih klimatskih razmer,
- sortirna analiza zemlje vzete iz hmeljišča,
- študija vplivov pesticidov na zdravje človeka, avtor: g. Franc Pristovnik, Dr. med. spec. ginekolog,
- strokovno mnenje, o vplivih škropljenja hmelja na človeka, avtor: g Kolar, Dr. ekologije,
- stališča občanke Slovenj Gradca, g. Tatjane Krejan Košan, univ. dipl. ing. agr.,
- študija dogodkov v MOSG in dolini Socke, avtor: g. Anton Komat, ekolog,
- pismo občanke Šmartna, g. Jožice Škodnik,
- pismo občana Šmartna, g. Boruta Kaca,
- pismo občanke Slovenj Gradca iz priloge »Večer koroška«, g. Sonje Duraj,
- prikaz zgodovinskih dogodkov o urejanju prostora in stališča občana iz SG, g. Franca Kotnika,
- pismo občana iz SG, g. Janeza Mlakarja.